

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta sociálních studií

FSS B-KS Mediální a komunikační studia

ZUR738 Rozhlasová žurnalistika

RADEK ŠTENCL

ROZHLASOVÝ DOKUMENT

V Rokytníku 25.11.2017

OBSAH

1. ÚVOD.....	2
2. POSLEDNÍ SETKÁNÍ VOSKOVCE A WERICHA	2
3. ZÁVĚR.....	4
4. ODKAZ NA ZDROJE.....	4

1. ÚVOD

Tato práce analyzuje vybraný rozhlasový dokument, jeho stavbu, složení a použité formy. Na příkladech také uvádí ovlivňování obsahu použitou formou. Pro analýzu byl vybrán dokument Poslední setkání Voskovce a Wericha, z dokumentárního cyklu Historie Plus, vysílaný každý týden na stanici Český rozhlas Plus. Dokumenty z cyklu, stejně jako analyzovaný, mají omezený časový rámec 25 minut a zabývají se osobnostmi a historickými dějinnými událostmi. Analyzovaný dokument byl vysílán 18. listopadu ve 20:30.

2. POSLEDNÍ SETKÁNÍ VOSKOVCE A WERICHA

Definice dokumentu jako žánru je možné v literatuře najít mnoho, avšak ne všechny definice lze vztahovat v jejich celistvosti na dokument rozhlasový. Například Stanley Field tvrdí (Hanáčková, 2010, s.37), že by dokument měl být postaven pouze na faktech a že by měly promlouvat zejména dokumentární záběry sami o sobě, s minimálním vstupem vysvětlujících komentářů. S postavením dokumentu na faktech lze souhlasit, přítomnost vysvětlujícího komentáře je však pro rozhlasový dokument absolutně nezbytná. Pokud se například v dokumentu použije vstup odborníka na problematiku, v televizním dokumentu je možné začátek jeho vstupu na obrazovce označit grafikou jménem a rolí, z níž vyplývá vztah osoby k problematice, v rozhlasovém dokumentu však tyto informace musí redaktor před výstupem odborníka sám uvést. Grafikou lze v televizním dokumentu další části jako úvod,

vysvětlující text, tedy vše, co v rozhlasovém dokumentu redaktor zprostředkuje posluchačům verbálně.

Uwe Magnus doplňující komentáře považuje za součást dokumentu s podmínkou, že se musí vztahovat k tématu (Hanáčková, s.37).

V analyzovaném rozhlasovém dokumentu začíná takovým úvodním komentářem pořad. redaktorka se hostí úlohy průvodce - narátora. Hlavní redaktorka Ivana Denčevová uvede téma a poté následuje jingle mluvený „Historie Plus“ se znělkou. Po jinglu však nenásleduje pokračování redaktorky, nýbrž ozve se mužský hlas. Hlas, který promlouvá slovy sochaře Vladimíra Preclíka ze sborníku Jiřího Lederera, který dostal Werich ke svým sedmdesátým narozeninám. To se od redaktorky ale dozvíme až po skončení citace. To je velmi zajímavý dramaturgický způsob, jak posluchače vtáhnout do děje.

Redaktorka pokračuje představením hosta ve studiu, je jím teatrolog profesor Vladimír Just. To znamená, že pro pořad a hodnověrnost sdílených informací, se bude k tématu vyjadřovat host přímo ve studiu neboli respondent (Hanáčková, s.82). Redaktorka tedy nebude číst z historických pramenů, což by mohlo působit znít suše, ale historická fakta budou vyprávěna pohledem odborníka na danou problematiku. Pohled, který je však založen na doložitelných faktech. Pro správný směr vyprávění je pohled odborníka zprostředkován pomocí rozhovoru s redaktorkou. Zhruba po třech minutách rozhovoru je tento proložen přímo nahrávkou Voskovce a Wericha z Osvobozeného divadla. Rozhovor i vyprávění to oživí, dramaturgie touto vložkou přeruší tok informací v momentě, kdy by mohl posluchač začít ztrácet koncentraci.

Po ukázce pokračuje redaktorka s konstatováním faktu o emigraci do zámoří z důvodu Druhé světové války bez otázky na konci a profesor Just téma dále rozvíjí a doplňuje. V této chvíli se rozhovor redaktorky a profesora mění na společné vyprávění, prozatím vše v Erformě. Jedná se o takzvaný paralelní dialog (Hanáčková, s.94). Spolu přiblíží posluchačům působení V+W v Americe, jejich návrat a po Únoru 1948 jejich fyzické odloučení po Voskovcově emigraci do Ameriky. Dokument se zde dostává ke své podstatě, totiž rekonstrukci událostí kolem posledního setkání Voskovce a Wericha ve Vídni.

Pro bližší přiblížení redaktorka představuje „slečnu Zuzanu“, která je poslední žijící svědkyní posledního setkání V+W a to tak, že se za respondentkou vypravuje do Vídně. Zde vyprávění přechází do Ich-formy. Redaktorka zmiňuje, že si se „slečnou“ vypravuje nad

fotografiemi. Na počátku dialogu posluchači mohou slyšet šustění papírů v tomto případě zřejmě fotografií. Dramaturgie zde použila tento zvuk pro ilustraci verbálního sdělení (Hanáčková, s.116).

Dokument pokračuje v obdobném duchu, kde se střídají ukázky z divadla V+W, komentář profesora Justa a informace sdělované redaktorkou. Na konci se ještě moderátor s profesorem zamýšlejí nad odkazem práce V+W, redaktorka ještě uzavírá komentář profesora připomenutím jeho role a jména a loučí se s posluchači. Na pozadí k tomu hraje hudba právě z Osvobozeného divadla.

3. ZÁVĚR

Dokumentární pořad přes sdělovaná fakta redaktorkou a sdělované informace od respondentů objasňuje historii a pozadí celé události a přivádí posluchače přímo k místu setkání s účastnicí. Vhodným stříhem a kombinací žánrů jsou v celém dokumentu pro posluchače zajímavě poskládaná fakta, dojmy a také pocity.

Pro dokument je použita lineární kompozice (Hanáčková, s.155), která se pro toto historické téma jeví jako nejvhodnější. Dokument také disponuje dostatečným množstvím pestrého materiálu, z něhož poskládané příspěvky vytvářejí dostatečnou porci kontrastu pro udržení posluchačovi pozornosti.

Celý dokument hodnotím jako velmi zdařilý s možností jasné identifikace použitých nástrojů pro tvorbu rozhlasových dokumentů.

4. ODKAZ NA ZDROJE

HANÁČKOVÁ, Andrea. Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990–2005: Poetika žánrů. Brno: JAMU 2010, ISBN 978-80-86928-79-1